

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie
Sveikatos apsaugos ministerijos

**KRAUJO IR KRAUJO KOMPONENTŲ DONORŲ LIETUVOJE
INFEKUOTUMAS PER KRAUJĄ PLINTANČIOMIS INFEKCIJOMIS
2024 METAIS**

Vilnius, 2025

IVADAS

Kraujo ir jo sudėtinių dalių donorų (pastovių ir pageidaujančių tapti donorais) sergamumas per kraują plintančiomis užkrečiamosiomis ligomis (ŽIV infekcija, virusiniais hepatitais B ir C, sifiliu) nustatomas privalomai tikrinant donorus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. V-84 „Dėl Kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorų sveikatos tikrinimo ir donorų kraujo ir kraujo sudėtinių dalių paėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Pagal šį įsakymą donoriai privalomai tiriami dėl sifilio, hepatitų B ir C bei ŽIV infekcijos, nustatant šiuos laboratorinius žymenis: sifilio *T. pallidum* antikūnus, hepatito B viruso paviršinį antigeną, hepatito C viruso antikūnus, virusų ŽIV-I ir ŽIV-II antikūnus bei ŽIV-I, hepatito B ir hepatito C virusų nukleino rūgštis.

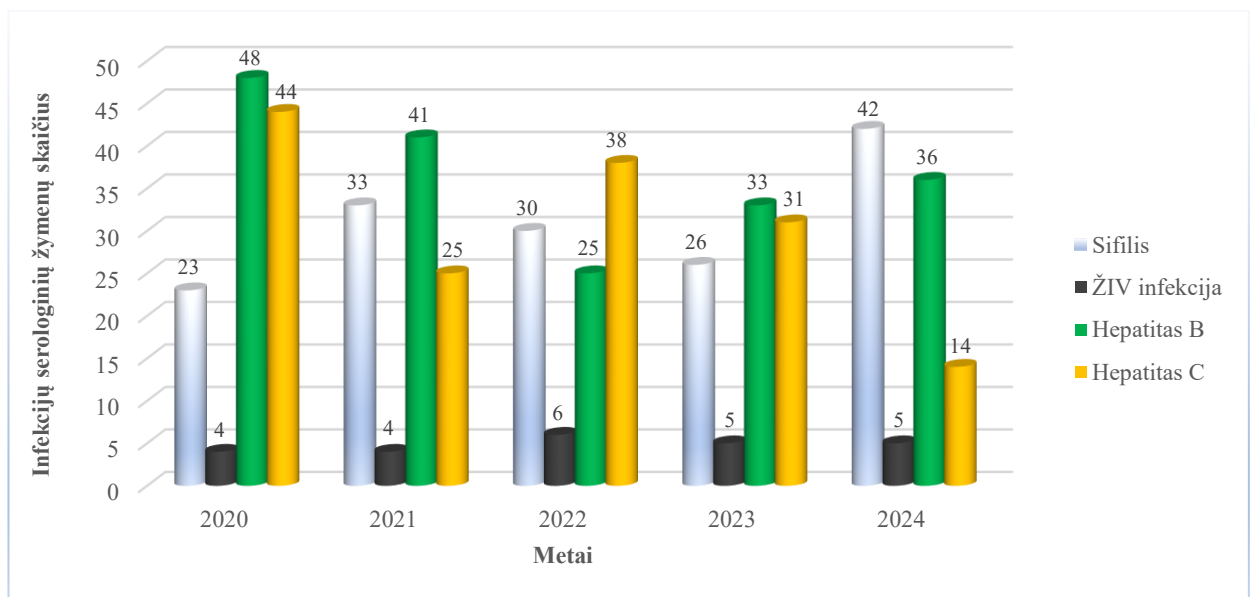
Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos, vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 19 d. įsakymą Nr. V-237 „Dėl statistinės ataskaitos formos tvirtinimo ir sveikatos apsaugos ministro 1999 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. 515 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigų veiklos apskaitos ir atskaitomybės tvarkos“ pakeitimo“, atliko kraujo ir kraujo komponentų donorų Lietuvoje sergamumo per kraują plintančiomis infekcijomis ir šių infekcijų paplitimo analizę už 2024 metus.

DUOMENŲ ANALIZĖ

2024 metais Lietuvoje kraujo ar jo sudėtinių dalių donorams buvo patvirtinti visų per kraują plintančių užkrečiamųjų ligų (sifilio, ŽIV infekcijos, virusinių hepatitų B ir C), dėl kurių jie privalomai tiriami, žymenys.

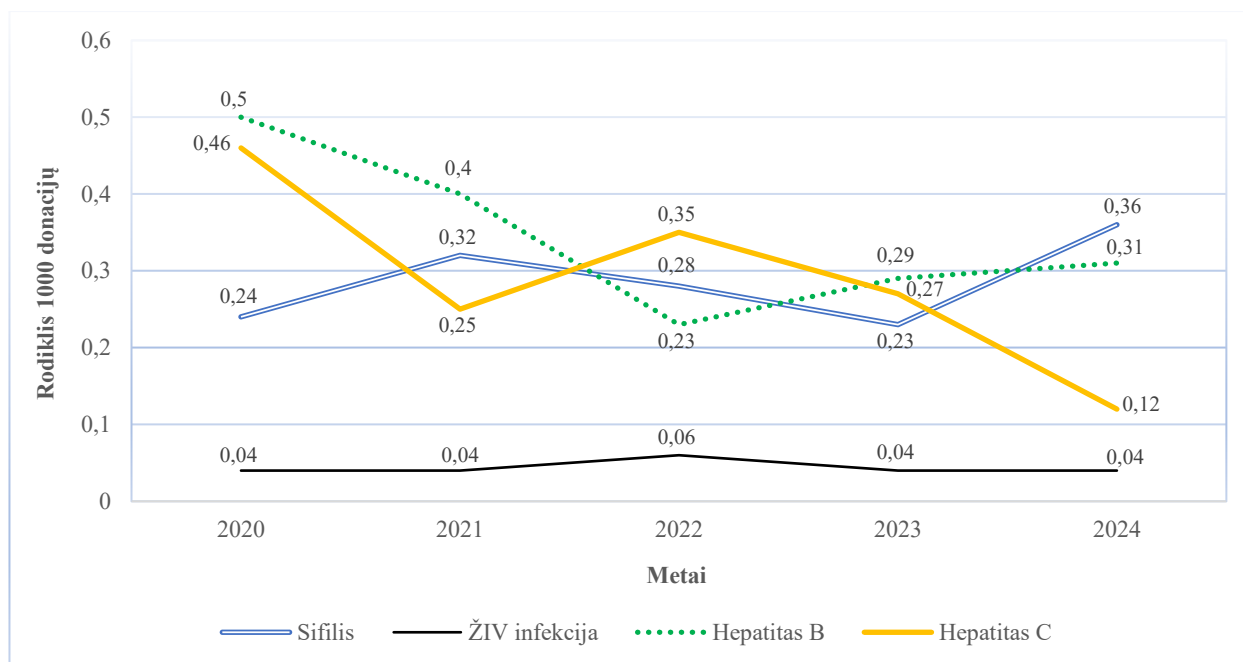
Per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų pasiskirstymas (abs. sk.) tarp kraujo ir kraujo komponentų donorų. 2024 metais patvirtinti 42 sifilio (anti-TP), 36 virusinio hepatito B (HBsAg), 14 virusinio hepatito C (anti-HCV) ir 5 ŽIV infekcijos serologiniai žymenys (1 pav., 1 lentelė).

1 pav. Per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų pasiskirstymas (abs. sk.) tarp kraujo ir kraujo komponentų donorų Lietuvoje 2020–2024 m.

Per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų paplitimo rodiklis 1000 donacijų. 2024 m. sifilio ir hepatito B infekcijos serologinių žymenų paplitimo rodiklis 1000 donacijų, lyginant su 2023 m., padidėjo (sifilio – nuo 0,23 iki 0,36, hepatito B – nuo 0,29 iki 0,31), hepatito C – sumažėjo (nuo 0,27 iki 0,12), o ŽIV infekcijos rodiklis išliko stabilus (0,04) (2 pav.).

2 pav. Per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų paplitimo rodiklis 1000 donacijų 2020–2024 m.

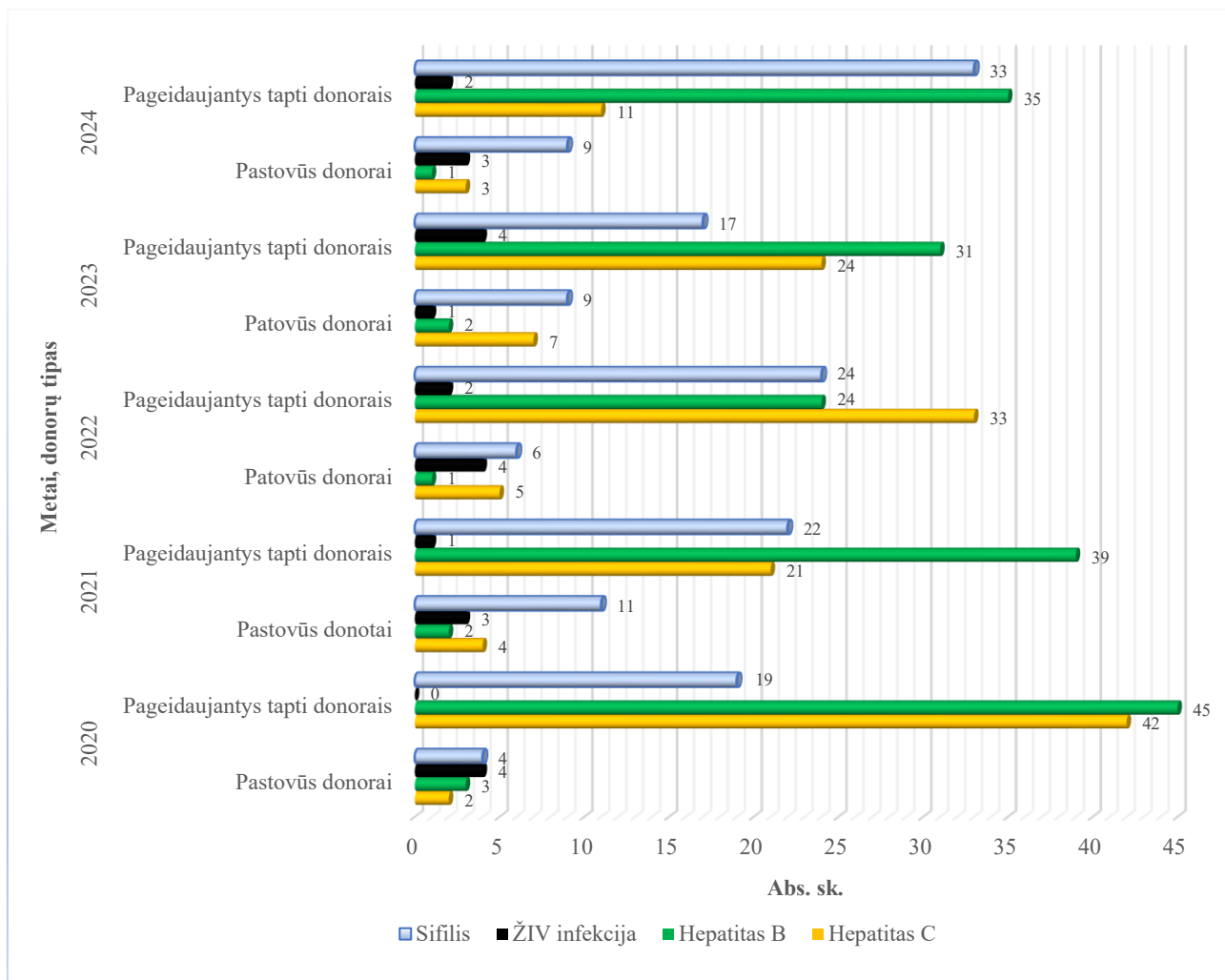
Per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų pasiskirstymas tarp pastovių donorų ir asmenų, pageidavusių tapti donorais. 2024 metais asmenims, pageidavusiems tapti donorais (pirmą kartą davusiems kraujo ar jo sudėtinųjų dalių) (n=13655), patvirtintas 81 per kraują plintančių infekcijų serologinis žymuo (35 iš jų – hepatito B, 33 – sifilio, 11 – hepatito C ir 2 – ŽIV), o pastoviams donorams (nuolatiniams ir pakartotinai davusiems kraujo ar jo sudėtinųjų dalių) (n=49115) – 16 per kraują plintančių užkrečiamųjų ligų serologinių žymenų (9 iš jų – sifilio, 3 – hepatito C, 3 – ŽIV ir 1 – hepatito B) (3 pav., 1 lentelė).

2024 metais visų per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų paplitimo rodiklis 100 tūkst. donorų buvo didesnis asmenų, pageidavusių tapti donorais, grupėje (hepatito B – 256,3, sifilio – 241,7, hepatito C – 80,6, ŽIV – 14,6), lyginant su pastoviųjų donorų grupe (hepatito B – 2,0, sifilio – 18,3, hepatito C – 6,1, ŽIV – 6,1) (4 pav.).

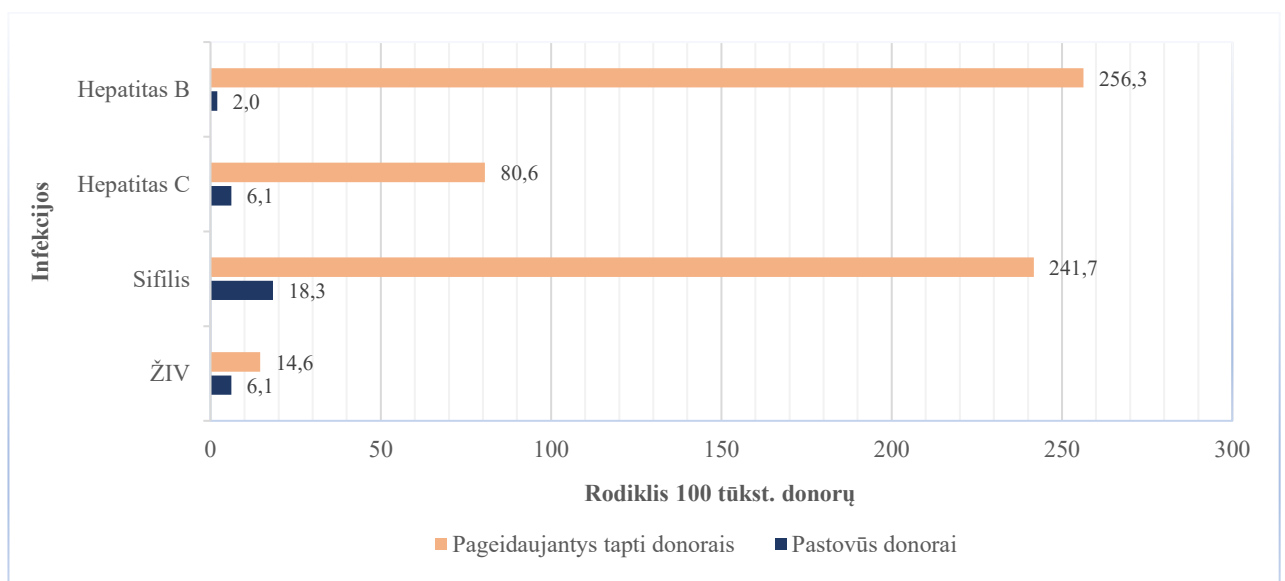
Ankstyvas per kraują plintančių infekcijų išaiškinimas molekulinio tyrimo metodu (nukleino rūgščių tyrimu) (NAT). ŽIV-I, hepatito B ir hepatito C virusų nukleino rūgščių tyrimas, leidžiantis infekcijas nustatyti ankstyvoje stadijoje, Lietuvoje privalomas nuo 2009 m. spalio 1 d.

Tiriant donorus molekulinio metodu, 2024 metais išaiškinti 5 asmenys, užsikrėtę hepatitu B (3 iš jų – pastovūs donoriai, 2 – pageidavę tapti donorais), ir 1 asmuo (pageidavęs tapti donoru) – hepatitu C (2023 metais šiuo metodu išaiškinti 7 asmenys, užsikrėtę hepatitu B (5 iš jų – pastovūs donoriai, 2 – pageidavę tapti donorais), bei 1 asmuo (pastovus donoras) – ŽIV infekcija) (2 lentelė).

3 pav. Per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų pasiskirstymas (abs. sk.) pagal kraujo ir kraujo komponentų donorų tipą 2020–2024 m.

4 pav. Per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų paplitimo rodiklis 100 tūkst. donorų 2024 m.

1 lentelė. Kraujo ir kraujo komponentų donorams atliktų serologinių kraujo tyrimų duomenys 2020–2024 m.

Metai	Donorų tipas	Atliktų serologinių kraujo tyrimų skaičius (vnt.)							
		Sifilio žymuo		ŽIV 1/2 žymuo		Hepatito B žymuo		Hepatito C žymuo	
		Iš viso	Patvirtinta teigiamų	Iš viso	Patvirtinta teigiamų	Iš viso	Patvirtinta teigiamų	Iš viso	Patvirtinta teigiamų
2020	Pastovūs donorai	82633	4	82633	4	82633	3	82633	2
	Pageidaujantys tapti donorais	13428	19	13428	0	13428	45	13428	42
	Iš viso	96061	23	96061	4	96061	48	96061	44
2021	Pastovūs donorai	89366	11	89366	3	89366	2	89366	4
	Pageidaujantys tapti donorais	12202	22	12202	1	12202	39	12202	21
	Iš viso	101568	33	101568	4	101568	41	101568	25
2022	Pastovūs donorai	92835	6	92835	4	92835	1	92835	5
	Pageidaujantys tapti donorais	14219	24	14219	2	14219	24	14219	33
	Iš viso	107054	30	107054	6	107054	25	107054	38
2023	Pastovūs donorai	98842	9	98842	1	98842	2	98842	7
	Pageidaujantys tapti donorais	15231	17	15231	4	15231	31	15231	24
	Iš viso	114073	26	114073	5	114073	33	114073	31
2024	Pastovūs donorai	104008	9	104008	3	104008	1	104008	3
	Pageidaujantys tapti donorais	13655	33	13655	2	13655	35	13655	11
	Iš viso	117663	42	117663	5	117663	36	117663	14

2 lentelė. Kraujo ir kraujo komponentų donorams atliktų molekulinį kraujo tyrimų duomenys 2020–2024 m.

Metai	Donorų tipas	Atliktų molekulinį kraujo tyrimų skaičius (vnt.)					
		ŽIV NAT		Hepatito B viruso NAT		Hepatito C viruso NAT	
		Iš viso	Patvirtinta teigiamų	Iš viso	Patvirtinta teigiamų	Iš viso	Patvirtinta teigiamų
2020	Pastovūs donorai	82560	0	82560	1	82560	0
	Pageidaujantys tapti donorais	13306	0	13306	1	13306	0
	Iš viso	95866	0	95866	2	95866	0
2021	Pastovūs donorai	89297	0	89297	3	89297	1
	Pageidaujantys tapti donorais	12118	0	12118	1	12118	0
	Iš viso	101415	0	101415	4	101415	1
2022	Pastovūs donorai	92746	0	92746	2	92746	0
	Pageidaujantys tapti donorais	14136	0	14136	0	14136	0
	Iš viso	106882	0	106882	2	106882	0
2023	Pastovūs donorai	98711	1	98711	5	98711	0
	Pageidaujantys tapti donorais	15103	0	15103	2	15103	0
	Iš viso	113814	1	113814	7	113814	0
2024	Pastovūs donorai	103842	0	103842	3	103842	0
	Pageidaujantys tapti donorais	13577	0	13577	2	13577	1
	Iš viso	117419	0	117419	5	117419	1

APIBENDRINIMAS

- 2024 metais Lietuvoje kraujo ir kraujo komponentų donorams patvirtinti 97 per kraują plintančių infekcijų serologiniai žymenys (42 iš jų – sifilio, 36 – hepatito B, 14 – hepatito C ir 5 – ŽIV).
  - Sifilio ir hepatito B infekcijos serologinių žymenų paplitimo rodiklis 1000 donacijų 2024 m., lyginant su 2023 m., padidėjo, virusinio hepatito C – sumažėjo, o ŽIV infekcijos rodiklis išliko stabilus.
  - 2024 metais pageidavusiems tapti donorais asmenims patvirtintas 81 per kraują plintančių infekcijų serologinis žymuo (35 iš jų – hepatito B, 33 – sifilio, 11 – hepatito C ir 2 – ŽIV), pastoviams donorams – 16 serologinių žymenų (9 iš jų – sifilio, 3 – hepatito C, 3 – ŽIV ir 1 – hepatito B).
  - 2024 metais visų patvirtintų per kraują plintančių infekcijų serologinių žymenų paplitimo rodiklis 100 tūkst. donorų buvo didesnis pageidavusių tapti donorais asmenų grupėje, lyginant su pastoviais donorais.
  - Lietuvoje molekulinio metodu 2024 metais išaiškinti 5 asmenys, užsikrėtę hepatitu B (3 iš jų – pastovūs donorai, 2 – pageidavę tapti donorais), ir 1 asmuo (pageidavęs tapti donoru) – hepatitu C (2023 metais šiuo metodu išaiškinti 7 asmenys, užsikrėtę hepatitu B (5 iš jų – pastovūs donorai, 2 – pageidavę tapti donorais), bei 1 asmuo (pastovus donoras) – ŽIV infekcija).
-